

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. števil. 330 - Cena 4.- lire

Postnina plačana v gotovini
Sedizione in abbon. postale

TRST, sobota, 29. junija 1946

Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1-1
Tel. št. 93806 93807, 93808. Rokopisni se ne vračajo

Ozemlje Julijske krajine in Trsta je bilo na nepravičen način odvzeto Jugoslaviji in izročeno Italiji. To je nesporno zgodovinsko dejstvo. Narod Jugoslavije se ne bodo mogli nikoli sprijazniti z drugo rešitvijo, kakor s to, da se ti kraji vrnejo v okvir njihove države - v FLRJ.
Maršal TITO

TRŽAŠKO VPRAŠANJE

je preprosto in jasno vsem, ki so jim pri srcu interesi pravičnosti in miru

Moskva, 28. Tass. — «Pravda» objavlja članek Borisa Isakova, ki govori o energiji, za katero nekateri krogi v Angliji in ZDA zagovarjajo Mihajloviča in njegove skrivnosti.

«Čim bolj se razvija proces, tem bolj se razkriva vsa resnica o Mihajloviču in njegovi družbi. Toda tudi vedno bolj se slišijo razna znanja iz teh krogov. Toda čudno, vse te izjave znanjko mnogomani, kot potrjujejo dokumenti iz beograjskega procesa, ki zelo živo čestitujejo silno važne strani vlogo nekaterih krogov med drugo svetovno vojno. Njihova politika na Balkanu se je pokazala svetu v pravi luči in ni je mogoče zanikati za cenilni in spretni demantiji.

Ameriški novinar Ralf Ingrešol je objavil nedavno senzacionalno strogo zaporno knjigo, ki vsebuje mnogo zanimanja. V tej knjigi povesčuje Ingrešol evropski vojni odstavek o «strasti», za katero so se Britanci trudili osvoboditi si balkansko pot proti Nemčiji in na Trst. «Kajti Trst so vrata Balkana», poudarja ameriški pisatelj.

Beograjski proces, nadaljuje Isakov, meče posebno luč na vprašanje Trsta, ki je tako preprosto in jasno vsem, ki so jim pri srcu interesi pravičnosti in interesi miru.

Isakov navaja izjave britanskega radio-komentatorja Mac Geachy ki je dejal, da gre predvsem za to, ali naj Trst postane zahodno ali vzhodno pristanišče. Na ta način kažejo oni, ki hočejo kot Mac Geachy in tovariši napraviti iz Trsta neke vrste predstavo zahoda na Balkanu, da nikakor ne upoštevajo pravičnosti in gospodarske nujnosti, zaradi tega daje uprava cone A odkrito podporo fašističnim tolgam v Trstu, ki spreminjajo to mesto v ognjišče nemirov in nevarnosti okrog Balkana.

Oto Perergrin, dopisnik konservativnega lista «Observer», poudarja Isakov, je priznal po obliki v Trstu, da je mogoče določiti čuti soglasje v ameriških in angleških akcijah v Trstu. To je vedno, piše Isakov ona dvojnost, ki označuje med vojno delovanje Angležev in Američanov na Balkanu — primer Bailey, Hudson, Mac Dawl in drugi.

Danes vidimo sledove teh soglasnih akcij ne le v delovanju zavestne uprave v Trstu, temveč tudi v anglo-ameriških poskusih internacionalizacije. Danes in v njihovi borbi proti mladim balkanskim demokracijam, kakor tudi v podpori vsem vrstam protidemokratskih skupin. Dopolnje v Gorici kažejo pravo sliko politike Mihajlovičevih zagovornikov v balkanskih deželah, kajti

PARIŠKA KONFERENCA

Nadaljujejo se razpravljanje o jugoslovansko-italijanski meji

Pariz, 28. — Na današnji seji štiri zunanji ministri, ki je trajala štiri ure, so razpravljali razna vprašanja, o katerih pa se niso mogli sporazumeti. Razpravljali so o jugoslovansko-italijanski meji, o italijanski reparaciji in o omejitvi tonaze italijanske vojne mornarice. Nobeden od štirih ministrov ni predlagal kake določne rešitve.

Razpravljajo o raznih vprašanjih, ki so bila nato odložena. Byrnes je izjavil, da želi, da se v toku jutrišnjega dne določi datum mirovne konference.

Sklepi četrtkovne seje
Pariz, 28. AFP — Včerajšnja plenarna seja štirih zunanjih ministrov je omogočila sporazum v nekaterih točkah. Tako so ministri po novem preučevanju francosko-italijanske meje sklenili, da bosta Italija in Tenda pod francosko suverenost. Ministri so sklenili po drugi strani, da bo Dodekanes izročena Grčiji.

Jan Mssaryk pri Bidaultu in Bevinu
Pariz, 28. AFP — Češkoslovaški zunanji minister Jan Mssaryk in pomočnik Clementis, ki sta imela, slodi razgovor z Bidaultom, sta se danes razgovarjala z Byrnesom ob 10 uri, ob 12 uri pa z Bevinom.

Zagrenjenost italijanskega tiska
Rim, 28. AFP — Izročitev Tende in Brige Franciji je sprejel rimski tisk s presenečenjem in ogrobenjem.

«Risorgimento» piše, da je to zelo slab znak za Italijo, da štirje zunanji ministri ne bi zopet začeli razpravljati o Trstu.

«L'Unita» piše, da je nastal med Italijo in Francijo globok sporazum o predlogu vojaških

Odmevi Titovih in Kardeljevih izjav o Trstu

Pariz, 28. — Številni listi objavljajo danes odlomke iz izjave maršala Tita.

Radikalni dnevnik «Voix de Paris» jih objavlja pod naslovom: «Jugoslavija se ne bo nikoli odpovedala svoji suverenosti nad Trstom».

Listi posevajo največjo pažnjo izjavam podpredsednika vlade Edvarda Kardelja na tiskovni konferenci. «Front National» jih komentira takole: «Francoski predlog je slab. Mislimi bi, da je bil Gdansk dober nauk — tu pa je naemkrat postal vzor.

Končno obstoje glade Trsta nekatere osnovne resnice. To so prav one, ki jih v svojem memorandumu štirim zunanjim ministrom glade Trsta podrtal Čehi, zelo premljeni duhovi in po svoji naravi praktično usmerjeni. Trst je naravno pristanišče srednje Evrope.

Z jugoslovanske strani kažejo pripravljenost na mnogo večje koncesije. Jugoslavija je pripravljena, je zatrdil Kardelj v Parizu, zagovarjati Trstu popolno avtonomijo. Pripravljeni so priznati svobodno pristanišče brez carinskih omejitev. Prav tako je pripravljena sprejeti nekatere popravke svojega predloga za mejo z Italijo.

Upravičeno se lahko vprašujemo, zakaj toliko ugovorov tako raznim, nain predlogom?»

Tiskovna konferenca Enver Hodže

Beograd, 28. AFP. — Minister Albanije, general Enver Hodža, je včeraj na tiskovni konferenci v Beogradu izjavil, da daje borba in žrtvovanje v skupni vojni Albaniji pravice, da sodeluje pri Združenih narodih, in da dobi od Nemčije in Italije reparacije v znesku 9 milijard zlatih frankov. Od tega bi morala polovico plačati Italija.

Enver Hodža je tudi poudaril, da mora sovrzna kampaanja albanskih kolaboracionistov, ki so se izselili, prenehati.

General Hodža je končno izjavil, da bo med Jugoslavijo in Albanijo podpisana kmalu pogodba.

Zagreb, 28. — Tanjug — Predsednik albanske vlade Enver Hodža je prišel danes z vlakom iz Beograda v Zagreb. Na postaji ga je sprejel predsednik vlade Bakarić s članovi vlade, konzularni zbor in mestni predstavniki.

Na ulicah ga je pozdravljala ogromna množica nad 150.000 ljudi.

RAM VODI POLITIKA DE GASPERIJA

Ugotovitve francoske lista «Ordre»

Pariz, 28. — «Ordre» se bavi danes s sklepi štirih zunanjih ministrov in s tem v zvezi s položajem Italije. List poudarja, da povzročajo težave notranje-politični položaj v Italiji, da je njena zunanja politika silno kočljiva. Piše med drugim:

«Nespretnost, ki nas res čudi, jo vodi na usodna pota in povzroča razočaranje onih, ki jim je zaupala. Dejansko ima vsak izmed štirih zunanjih ministrov svoj načrt o italijanski vzhodni meji in noben od teh načrtov ni v skladu s Dr. Gasperijem. Kaj bo torej storil italijanski ministrski predsednik, če bo ena izmed teh rešitev sprejeta? Kako bo razložil svojemu narodu novi položaj? To so vprašanja, ki se postavljajo sama po sebi.

Za De Gasperija je po besedah o nesprejemljivem miru en sam izhod: dati poguma in vedno bolj krepiti nacionalistična in imperialistična čustva italijanskega ljudstva. Tako bo hočeš nočeš speljal vodo na mlina fašizma, ki še ni končinenjen.

List prikazuje zelo obskurno italijansko in jugoslovansko stališče ter ugotavlja: «Italijanski ugovor je sicer pravičen; Trst ne služi posebno niti eni niti drugemu obeh delov, — je pa glavno pristanišče podonavskega bazena. In iz tega razloga postane njegova priključitev Jugoslaviji, ker je v skladu z gospodarskimi prostori in prometnimi smermi, kljub vsem sentimentalnim razglabljanjem, nujnost. To tem bolj, ker je Jugoslavija po svoji jih tradiciji, zlasti pa po svoji obliki, ki jo je zavzelo v naših dneh gospodarstvo, ki končno dohaja politične orientacije dežele, zelo važan član podonavskega bazena.

V zadnjih dneh so nas obiskali italijanski prijatelji, ki so nam pri srcu in s katerimi smo na široko razpravljali o tragičnem položaju njihove dežele. Čeprav obžalujemo nasprotja, ki nas trenutno ločijo, smo prepričani, da bi sentimentalna škibkot od njih pomčila izdajstvo naše napredne politične linije. Upamo pa, da bo prišel dan, ko bodo naši italijanski prijatelji v mednarodnem merilu razumeli razloge za naše stališče.»

De Nicola začasn predsednik italijanske republike
Rim, 28. AFP. — Italijanska konstituenta je s 396 glasovi od vsega skupaj 504 glasujočih izvolila De Nicola za začasnega predsednika italijanske republike.

Brezposelnih v Toskani manifestirajo
Rim, 28. AFP. — Več desetisoč brezposelnih je manifestiralo v Toskani in zahtevalo intervencijo vlade ter izvedbo načrta o zaposlitvi brezposelnih, ki so ga izdelali italijanski sindikati.

Sovjetski protest
Sanghai, 28. AFP. — Sovjetske oblasti so protestirale pri kitajskih oblasteh zaradi incidentov, katerih žrtve so bili sovjetski državljani v Cang-Cungu.

Naši izseljenci v Ameriki

za pravično rešitev tržaškega vprašanja

Byrnes odtujaže Ameriko narodom, ki so največ žrtvovali

Naši izseljenci v Ameriki se prav živo zanimajo za usodo Trsta in Julijske krajine. List «Glas naroda», glasilo slovenskih izseljencev, prinaša članek Mirka Kuhla, tajnika SANS-a (Slovenski ameriški narodni svet), ki opisuje usodo rojakov iz Julijske krajine, njih osvobodilni boj ter prispevek v skupni zmagi nad fašizmom. Nato pride na pariško razpravljanje (v mesecu maju) in pravi:

Sedanji zaključki, sprejeti na konferenci zunanjih ministrov Velike Britanije, Sovjetske zveze, Francije in Amerike, jasno kažejo, da hočejo zapadne velesile kratiti pripadajoče pravice, ki naravno pripadajo vsakemu narodu v njegovem prizadevanju za združenje njegovega prebivalstva in njegovih zemlja in katere si je Jugoslavija še bolj utrdila s svojim doprinosom za skupno zaveziško zmagi.

Sovjetska zveza je edina, ki se je upala javno zavreči trde načrte anglo-ameriške kombinacije, po katerih bi bili Slovenci zopet razdeljeni med Italijo, Avstrijo in Jugoslavijo ter ločeni od jadranske obale. V svojem fanatičnem «strahu» pred Slovani, ki hočejo sami gospodariti v svoji hiši, se opirajo na demagoške argumente, s katerimi se zlasti pravi naš Byrnes

upravičeno smeji pred svetovno javnostjo in s svojo diplomacijo nupravičeno smeši ves ameriški narod. Kaj pravi?

Gospod Byrnes je izustil besede, ki jasno pričajo, da na tej konferenci ne zastopa drugega, nego Italijo samo. «Nobena italijanska vlada ne bo podpisala mirovne pogodbe, če izgubi Trst!» Katera nemška vlada pa bo podpisala pogodbo, ko ne bo Prusije, Slezije in vzhodne Nemčije? Ko ne bo Porurja in Perenja? Katera japonska vlada bo podpisala pogodbo, ko bo izgubljena Mandžurija in Koreja in Kurilski otoki in vsa o. o. v Pacifiku?

Mar je gospod Byrnes vprašal: Bo li Jugoslavija podpisala pogodbo z Italijo, če bi izgubila pol milijona ljudstva, ki se hoče na vsak način pridružiti svoji domovini?

Potem se je gospod Byrnes demokratski plebisicita, ki je sicer demokratski način reševanja lokalnih vprašanj, če so vrši pod pošteni gopoji in v pošteni prilikah, ki so ga pa iztuliati gospodje Sforza, Salvemini in drugi italijanski partiotje, da Italijo rešijo, da ji rešijo, kar se da. Plebisicit naj bi veljal le za teritorij zapadno od Wilsonove črte, kjer je podelježe slovensko in hrvaško, večja mesta pa

imajo italijansko večino. Ker je na tem področju tudi okupacijska črna A. kjer so angloameriške vojaške oblasti odkrile sovrzane Slovencev in Jugoslavij, je lahko ugotoviti, v kakšnih prilikah bi se plebisicit izvedel. Jugoslavija je imela za s plebisicitom na Korškem, ki so ga enadralne angleške in italijanske čete bridke izkušnje.

Molotov je pravilno izrazil mišljenje slovenskega sveta, ko je dejal, da je namen gospodov Byrnesa, Bevinia in Bidaulta Jugoslavijo kaznovati, ne pa presojati njene upravičene zahteve in ji prisoditi, kar ji pripada.

Byrnes se je zaveda, da Ameriko čedalje bolj odtujaže istim narodom Evrope, ki so v tej vojni od Amerike največ pričakovali in največ žrtvovali, ob obračunu pa vidijo, da jih hoče po vsej sili izkoristiti in poštene, a krvave doprinosne omalovaževati.

Nova stavka v ZDA
New York, 28. — AFP — Desettisoč članov sindikata železniških nameščevalcev je sklenilo, da bodo stopili v stavko. Stavkujoči zahtevajo spremembo splošnih delovnih pavel.

Škofijski «ukrepi» proti ljudskemu tisku

«Voce libera», «Vita nuova» in verjetno še kakšni drugi zaktonejši lističi, ki zajemajo svojo duševno in telesno hrano iz iste gortila, so se podvzivali, da v okviru velike križarske vojne msgr. Santina in Margottija «proti laži in obrekovanju, ki se silijo na škofa, a sta v resnici naperjeni proti Bogu in proti Cerkvii», objavijo škofijeke «ukrepe» proti ljudskemu tisku. Prav v slogu licemrškega pisma podelskičnega vernikom, gostobesednega političnega in novinarskega sprejema v škofiji, ki je bil tako zelo v skladu z ubrano resnostjo prostorov, ki se je v njem odigral, in s sveto odmaknjenostjo starodavne ustanove, ki ji je tuje vse, kar je posvtenega, kričavega in ničevega! Kar vse je obrnilo svoj bogati rad: politično plaskanje msgr. Santinu mesto najgobjega, najintimnejšega, najtjajšega, najzbranejšega izraza spoštovanja do najvišjega znamenja vere in Cerkve, ko je slednjemu služil v največanejšem trenutku. Ali če hočete konkretno: o priliki zadnje tolovske procesije.

Ukrepi, ki so primerni za obrambo Cerkve in vere. Pogledite in presodite: Kdaj se je prizadeti ljudski tisk vse od 1. junija t. l., ko je prvič zabeležil odpor ljudskih množic proti obtema smrtnikom, v čemer koli ne spoštljivo dotaknil vere, se nedostojno izrazil o Cerkvi? Mar od dne do dne beležili, kako verniki žele izpolnjevati svoje verske dolžnosti, kako ne odklanjajo vrednih predstavnikov Cerkve?

Potemtakem ukrepi, ki naj služijo obrambi Cerkve in vere, pa so se izkoristili v obrambo obeh msgr. Santina in Margottija, njihovih lastnih fizičnih in moralnih oseb in sicer spriču njunega opešnega nedopustnega, nezakonitega, nepravičnega političnega delovanja v času fašizma in po njem. Tak je rek: Duhovniki so služabniki bčži, škofje pa vladni.

Pa se nekaj. Mar sta msgr. Santin in Margotti izpodbila dokaze o iztrebljenju slovenske besede v molitvi in pesmi iz slovenskega dela svojih škofij, o potujčevanju slovenskih otrok in posebej gojčev v svojih zavodih, o preganjanju slovenske duhovščine, o fašističnih pohvalah, odklonjenih in denarnih podporah za svoje delo, pa čeprav je sprejel vse poročevalce na krovu svoje ladje danes popoldne, potem ko so se po mestu razširile govore, da je bila ladja obstrajevana.

Admiral Bieri poveljniki sredozemskih pomorskih sil Združenih narodov je izjavil, da je prišel v Trst, da se seznanj z voditelji vojske in moralne in njihovim tukajšnjim dnorjem.

O ameriški križarke «Fargos», ki je v času razgovorov zunanjih ministrov v Parizu o tržaškem vprašanju pripeljala iz Malte v Trst, je bilo že dosti govora. Kakor poročajo dopisnik «Tass» iz Pariza, so nekateri dobro znani krogi tomlačili ta korak z nujnostjo, da se prepričati «morbitni jugoslovanski politiki» rešiti tržaško vprašanje s silo. Ker pa se je ponovno izkazalo, da takih «vojaških priprav» ni, so si zapletni hujskači izmislili novo. Se bolj podlo in umazano izmisljotno, češ, da so križarke «Fargos» obstrajevale z istrske obale.

Uradno sankcionirane teh vesti ponovno razkrinkuje vse zlonamerne klevete temnih elementov, katerim je vsaka stvar draža kakor mir v tem delu sveta, pri čemer se ne ustrašijo niti tega, da izblebetajo najbolj neumnostne in strupene laži.

«Kraljeve kvestre» v Gorici so našli svoj cas leta dokument: Kraljeva kvestura v Gorici — Kabinetna pisarna - N. 002 Gab. 12-III-1935. Njegov ekscelenci goriskemu prefektu! Nas urad je od časa do časa sporočil nadškofu, kar sta o njem objavila (blagopokojna in odlučena — op. ur.) lista «Jutro» in «Istra». Nadškof je vnesel v 4. številko škofijskega lista z dne 8. t. m. svarilo v katerim je opozoril «vsakega in vse duhovne in verske nadškofje, naj v bodoče iz nobenega razloga več ne sprejemajo omenjenih listov in naj se ne prizadevajo, da bi ju podprli. Kakor je znano, je prepovedan uvoz obeh omenjenih listov v Kraljevinu. Ker pa ju skušajo kljub prepovedi skrivaj širiti po pokrajini, bo ukrep nadškofa pri pomoči, da ju bodo verniki škofije bojkotirali. Prilagam prepis opozorila. Kvester Pennetta, l. r.

Opozorilo. Pred nekaj meseci je jugoslovanski listi, in sicer točneje «Jutro» in «Istra», ki je izdajajo v Zagrebu, prijeli sramotno kampanjo proti goriskemu nadškofu in jo nadaljujejo z zlobnim obrekovanjem ter docela potvornimi ali najmanj tozadevno pretiranimi vestmi. Obžalovati je predvsem, da bivajo kakor kaže, avtorji tako neplemenite akcije v naši lastni nadškofiji. Medtem ko opozarjamo na obžalovanjem na to in pomislimo na hudo škodo — naj bodo za pričo naša predragi bratje v jugoslovanskem episkopatu — ki nastaja za duše spriču takega ravnanja, hočemo izrecno opozoriti vsakega in vse duhovne in vernike naše nadškofije, naj v bodoče iz nikakega razloga več ne sprejemajo omenjenih listov in naj si ne prizadevajo, da bi ju podprli. Z našega sedeža v Gorici, dne 3. marca 1935. + Carlo, nadškof, l. r.

Pa ne da bi naši čitatelji mislili, da nam je kaj žal za oba lista in se posebej za odsluženega ljubljanskega veterana sredno prestane dobi! Navedli smo samo njen primer. Primer listov, ki gotovo niso bili ne ljudski, pa tudi ne proti Cerkvi in proti veri. Obenem pa primer: ukrepa, ki je po svojih razlogih in obliki čisto podoban najnovjšemu ukrepu, da je bil takrat — pomislite! — še koristnejši, ker je služil tudi fašistični kvesturi v Gorici in njenim velikim nalogam za fašistični blagorinjalstva v gorški nadškofiji in provincli. Morda bo spet enumteljenjano mnogrede pomisliti, da bi naj-novejši ukrep — podobno onemu iz l. 1935. — utegnil služiti tako nekako ponovnemu, dokončnemu zaslužjenju slovenskega in v velikem delu tudi italijanskega prebivalstva v gospodarskem, političnem, socialnem, narodnostnem in menda še kakem drugem pogledu — po zasluzi istih dveh smrtnikov, ki se sedaj kakor pred 11 leti skrivata za svojo veliko nadpovsetno ustanovo in njenim univerzalnim naukom.

Prav tako je pripravljena sprejeti nekatere popravke svojega predloga za mejo z Italijo.

Upravičeno se lahko vprašujemo, zakaj toliko ugovorov tako raznim, nain predlogom?»

Zagreb, 28. — Tanjug — Predsednik albanske vlade Enver Hodža je prišel danes z vlakom iz Beograda v Zagreb. Na postaji ga je sprejel predsednik vlade Bakarić s članovi vlade, konzularni zbor in mestni predstavniki.

Na ulicah ga je pozdravljala ogromna množica nad 150.000 ljudi.

De Nicola začasn predsednik italijanske republike

Rim, 28. AFP. — Italijanska konstituenta je s 396 glasovi od vsega skupaj 504 glasujočih izvolila De Nicola za začasnega predsednika italijanske republike.

Brezposelnih v Toskani manifestirajo

Rim, 28. AFP. — Več desetisoč brezposelnih je manifestiralo v Toskani in zahtevalo intervencijo vlade ter izvedbo načrta o zaposlitvi brezposelnih, ki so ga izdelali italijanski sindikati.

Sovjetski protest

Sanghai, 28. AFP. — Sovjetske oblasti so protestirale pri kitajskih oblasteh zaradi incidentov, katerih žrtve so bili sovjetski državljani v Cang-Cungu.

Ukrepi, ki so primerni za obrambo Cerkve in vere. Pogledite in presodite: Kdaj se je prizadeti ljudski tisk vse od 1. junija t. l., ko je prvič zabeležil odpor ljudskih množic proti obtema smrtnikom, v čemer koli ne spoštljivo dotaknil vere, se nedostojno izrazil o Cerkvi? Mar od dne do dne beležili, kako verniki žele izpolnjevati svoje verske dolžnosti, kako ne odklanjajo vrednih predstavnikov Cerkve?

Potemtakem ukrepi, ki naj služijo obrambi Cerkve in vere, pa so se izkoristili v obrambo obeh msgr. Santina in Margottija, njihovih lastnih fizičnih in moralnih oseb in sicer spriču njunega opešnega nedopustnega, nezakonitega, nepravičnega političnega delovanja v času fašizma in po njem. Tak je rek: Duhovniki so služabniki bčži, škofje pa vladni.

Pa se nekaj. Mar sta msgr. Santin in Margotti izpodbila dokaze o iztrebljenju slovenske besede v molitvi in pesmi iz slovenskega dela svojih škofij, o potujčevanju slovenskih otrok in posebej gojčev v svojih zavodih, o preganjanju slovenske duhovščine, o fašističnih pohvalah, odklonjenih in denarnih podporah za svoje delo, pa čeprav je sprejel vse poročevalce na krovu svoje ladje danes popoldne, potem ko so se po mestu razširile govore, da je bila ladja obstrajevana.

Admiral Bieri poveljniki sredozemskih pomorskih sil Združenih narodov je izjavil, da je prišel v Trst, da se seznanj z voditelji vojske in moralne in njihovim tukajšnjim dnorjem.

O ameriški križarke «Fargos», ki je v času razgovorov zunanjih ministrov v Parizu o tržaškem vprašanju pripeljala iz Malte v Trst, je bilo že dosti govora. Kakor poročajo dopisnik «Tass» iz Pariza, so nekateri dobro znani krogi tomlačili ta korak z nujnostjo, da se prepričati «morbitni jugoslovanski politiki» rešiti tržaško vprašanje s silo. Ker pa se je ponovno izkazalo, da takih «vojaških priprav» ni, so si zapletni hujskači izmislili novo. Se bolj podlo in umazano izmisljotno, češ, da so križarke «Fargos» obstrajevale z istrske obale.

Uradno sankcionirane teh vesti ponovno razkrinkuje vse zlonamerne klevete temnih elementov, katerim je vsaka stvar draža kakor mir v tem delu sveta, pri čemer se ne ustrašijo niti tega, da izblebetajo najbolj neumnostne in strupene laži.

«Kraljeve kvestre» v Gorici so našli svoj cas leta dokument: Kraljeva kvestura v Gorici — Kabinetna pisarna - N. 002 Gab. 12-III-1935. Njegov ekscelenci goriskemu prefektu! Nas urad je od časa do časa sporočil nadškofu, kar sta o njem objavila (blagopokojna in odlučena — op. ur.) lista «Jutro» in «Istra». Nadškof je vnesel v 4. številko škofijskega lista z dne 8. t. m. svarilo v katerim je opozoril «vsakega in vse duhovne in verske nadškofje, naj v bodoče iz nobenega razloga več ne sprejemajo omenjenih listov in naj se ne prizadevajo, da bi ju podprli. Kakor je znano, je prepovedan uvoz obeh omenjenih listov v Kraljevinu. Ker pa ju skušajo kljub prepovedi skrivaj širiti po pokrajini, bo ukrep nadškofa pri pomoči, da ju bodo verniki škofije bojkotirali. Prilagam prepis opozorila. Kvester Pennetta, l. r.

Opozorilo. Pred nekaj meseci je jugoslovanski listi, in sicer točneje «Jutro» in «Istra», ki je izdajajo v Zagrebu, prijeli sramotno kampanjo proti goriskemu nadškofu in jo nadaljujejo z zlobnim obrekovanjem ter docela potvornimi ali najmanj tozadevno pretiranimi vestmi. Obžalovati je predvsem, da bivajo kakor kaže, avtorji tako neplemenite akcije v naši lastni nadškofiji. Medtem ko opozarjamo na obžalovanjem na to in pomislimo na hudo škodo — naj bodo za pričo naša predragi bratje v jugoslovanskem episkopatu — ki nastaja za duše spriču takega ravnanja, hočemo izrecno opozoriti vsakega in vse duhovne in vernike naše nadškofije, naj v bodoče iz nikakega razloga več ne sprejemajo omenjenih listov in naj si ne prizadevajo, da bi ju podprli. Z našega sedeža v Gorici, dne 3. marca 1935. + Carlo, nadškof, l. r.

Pa ne da bi naši čitatelji mislili, da nam je kaj žal za oba lista in se posebej za odsluženega ljubljanskega veterana sredno prestane dobi! Navedli smo samo njen primer. Primer listov, ki gotovo niso bili ne ljudski, pa tudi ne proti Cerkvi in proti veri. Obenem pa primer: ukrepa, ki je po svojih razlogih in obliki čisto podoban najnovjšemu ukrepu, da je bil takrat — pomislite! — še koristnejši, ker je služil tudi fašistični kvesturi v Gorici in njenim velikim nalogam za fašistični blagorinjalstva v gorški nadškofiji in provincli. Morda bo spet enumteljenjano mnogrede pomisliti, da bi naj-novejši ukrep — podobno onemu iz l. 1935. — utegnil služiti tako nekako ponovnemu, dokončnemu zaslužjenju slovenskega in v velikem delu tudi italijanskega prebivalstva v gospodarskem, političnem, socialnem, narodnostnem in menda še kakem drugem pogledu — po zasluzi istih dveh smrtnikov, ki se sedaj kakor pred 11 leti skrivata za svojo veliko nadpovsetno ustanovo in njenim univerzalnim naukom.

Prav tako je pripravljena sprejeti nekatere popravke svojega predloga za mejo z Italijo.

Upravičeno se lahko vprašujemo, zakaj toliko ugovorov tako raznim, nain predlogom?»

Zagreb, 28. — Tanjug — Predsednik albanske vlade Enver Hodža je prišel danes z vlakom iz Beograda v Zagreb. Na postaji ga je sprejel predsednik vlade Bakarić s članovi vlade, konzularni zbor in mestni predstavniki.

Na ulicah ga je pozdravljala ogromna množica nad 150.000 ljudi.

De Nicola začasn predsednik italijanske republike

Rim, 28. AFP. — Italijanska konstituenta je s 396 glasovi od vsega skupaj 504 glasujočih izvolila De Nicola za začasnega predsednika italijanske republike.

Brezposelnih v Toskani manifestirajo

Rim, 28. AFP. — Več desetisoč brezposelnih je manifestiralo v Toskani in zahtevalo intervencijo vlade ter izvedbo načrta o zaposlitvi brezposelnih, ki so ga izdelali italijanski sindikati.

Sovjetski protest

Sanghai, 28. AFP. — Sovjetske oblasti so protestirale pri kitajskih oblasteh zaradi incidentov, katerih žrtve so bili sovjetski državljani v Cang-Cungu.

Ukrepi, ki so primerni za obrambo Cerkve in vere. Pogledite in presodite: Kdaj se je prizadeti ljudski tisk vse od 1. junija t. l., ko je prvič zabeležil odpor ljudskih množic proti obtema smrtnikom, v čemer koli ne spoštljivo dotaknil vere, se nedostojno izrazil o Cerkvi? Mar od dne do dne beležili, kako verniki žele izpolnjevati svoje verske dolžnosti, kako ne odklanjajo vrednih predstavnikov Cerkve?

Potemtakem ukrepi, ki

Neznosne razmere v Benečiji

Iz se spornega ozemlja Slovenije Benečije poročajo o skrajno kritičnem položaju onega dela slovenskega prebivalstva, ki je ob najhujših trenutkih ne glede na zvestost pomagalo enotam slovenskih partizanskih in garibalbinskih brigad v sveti, da z znano svobodo ljubnih sil sveta pride ura rešitve tudi za 80 let trpinčeno in od vseh teptano Slovensko Benečijo.

Zloglasne ozopovske tolpe in karabinerji so za časa zasedanja štirih znanjih ministrov v Parizu poostrižali nadzorstvo nad temi ljudmi, da bi svet ne zvedel o nedopustnih krivicah in štirim znanim ministrom v Parizu, ki jih pričujočemu na prvi strani, so tudi reprezentativna matera vrnili okrajni ZVU učenike, ki so jim jih razdelili namesto zaplenjenih. Tudi one hotejo same odločiti o načinu vzgoje svojih otrok. S pošiljo ko so postale tudi naslednji protest:

Še kje na sveiu podobna Borba za osnovne človečanske pravice

Poleg desetih in stotin ustmenih in plemenitih protestov ZVU ter pisanih, naslovljenih Odboru za obče človečanske pravice v New Yorku, Sekretariatu ZN in štirim znanim ministrom v Parizu, ki jih pričujočemu na prvi strani, so tudi reprezentativna matera vrnili okrajni ZVU učenike, ki so jim jih razdelili namesto zaplenjenih. Tudi one hotejo same odločiti o načinu vzgoje svojih otrok. S pošiljo ko so postale tudi naslednji protest:

Gospod Guverner! Vračamo vam knjige, ki ste jih pred kratkim razdelili našim otrokom. Ker ne boste priznali knjig «Naša beseda in svoboda» pota, v katerih ni nikake politične vsebine, razen morda, da bi na prvi strani slika maršala Tita. Pomislite vendar, da so vsi naši malčki sodelovali pri osvoboditvi naše domovine, zato ni mogoče, da bi po abstraktni stvari, katero smo doprinešili in s tem dali vsem zavestnikom veliko pomoč z našo skupno emajo.

V tej težki borbi nas je vodil mož, ki je vreden, da njegova slika zavzema prvo mesto v knjigi naše dece.

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Sledijo podpisali 46 mater

Iste matere so poslale v Pariz naslednje protestno pismo:

Repentaria, 22.8.1948.

Svetu znanjih ministrov

Partiz

Starši vseh šolskoobveznih otrok, obrani na masovnem sestanku v Repentariu, ogorčeni nad kršenjem naše solske autonomije od strani ZVU, ki prepoveduje našim otrokom knjige samo zaradi tega, ker so pisane v duhu osv.

karabinerji ali ozopovci. Strogo je prepovedano, da bi bli kdaj odnesen več kot štirindvajset ur. Če je malce sumljivo, da ima kdo stike s svojimi brati Slovenci onkraj zapadne demarkacijske črte, ga takoj aretirajo in pošljejo v čedadške ali videmske zapore, ki so polni zavednih Slovencev in antifašistov.

Dne 22. junija je prišel k Cibau Antonu v Mersi spuntato karabinerjev in vprašal gospodarja, zakaj je dovolil, da je njegova žena poslala otroke v Jugoslavijo. Ker ni bilo žene doma, je ukazal, naj se takoj po svojem povratku javi v njihovi vojašnici, da jo bodo zaprli. Dne 23. junija se je vrnil iz Ljubljane na obisk k svoji ženi

Razpis za vlaganje prošnji za podpore

Pokrajinski odbor «Dijaške matice» mora že v počitnicah pripraviti vse potrebno, da se bo nadaljevala podpora akcija tudi v prihodnjem šolskem letu, in mora v ta namen sestaviti poročanje. Zato mora v najkrajšem času imeti predlagane vse dijake, ki jih bo treba v prihodnjem šolskem letu podpirati.

Videli boste štrleče ojašane sivo, blede in temne obraze prebivalstva. Vse to je delo tistih, ki nam sedaj bližajo pred svetom in abstraktno življenje, da bi nam še nadalje škodovali.

Mi pa ne bomo in ne dopuščamo, da se nas po krivicah obtožuje nepravilnega početja. Zato objavljamo ta članek in dajemo v vednost vseh, da so Rihemberčani, kakor vse ostalo ljudstvo iz južne krajinne pošteni in hočejo posteno živeti.

V imenu prebivalstva Rihemberka (sledje podpisal)

Šo'ske razstave

Danes 29. in jutri 30. t. m. bodo po vseh šolah postojanske oraja šolske razstave pod geslom «Naša šola v prvem letu svobode».

Ogledje si vsi, kaj je naša prava ljudska oblast dala našim otrokom v enem letu in kakšni so uspehi naše ljudske šole.

Sprejem v dijaške domove

Dijaki, ki želijo v prihodnjem šolskem letu stanovati v Dijaških domovih, naj pošljejo tudi do 15. avgusta t. l. posebno prijavo z navedbo imena, priimka, šole, razreda in kraja študija. Te prijave nima jo nikake zveze s prošnjami za podporo. Razumljivo je, da morejo pripraviti svojelo željo za bivanje v domu tudi oni dijaki, ki bodo vzdrževalno plačevali sami.

OD TRIGLAVA DO JADRANA

Otvoritev večernega tečaja za slovenski jezik v Šempolaju

Šempolajski in okoliški mladinci — okrog 80 po številu — so zapolnili nabrežniški okraj za otvoritev večernega tečaja za slovenski jezik. Prihodnji torko bo otvoritev. Ta korak mladine, ki sama čuti praznino, ki jo je povzročil fašizem, in se želi v svojem materinskem jeziku izpopolniti, iskreno pozdravljamo in stavimo drugim vasem za vzgled. Jezik je predpogo izobrazbe. Želimo ukažejni mladini obilo uspeha!

Vse in vsi za obnovo vasi Vojsko

V svesti si svojih dolžnosti hitijo na prostovoljno delo tudi naše žene, naša mladina, naš ruderji iz Idrije, ki hotejo povrhu vsega napornega dela v jami pomagati tudi našemu kmetovalcu. Tudi upokojenci nečeto zaostajati. Vse hiti, vse za istim ciljem, da izpolnijo naše obljube — za obnovo naše porušene gorске vasice Vojsko.

Tudi trgovci in gostilničarji so st zastavili naloge za trimesečno tekmovanje. Hočejo sodelovati pri obnovi te prijazne vasice. Vse se trudi, da bo ta za vsakega planinca nad vse lepota točka čim prej obnovljena. Tudi Planinsko društvo hiti, da postavi na Vojskem planinskih koč, ki bo služila zimskim športnikom kot varno zavetišče. Lepe uspehe zaznamuje naša mladina pri čiščenju opeke v Kanomlju. Tu naj omenimo to, Poljanška antona in Poljanca Antona ter tudi Troho Čveto, ki so ves čas neumorno delali ter s tem vzpodbujali tudi druge. Prav posebno se je pri čiščenju opeke potavila tov. Lampe Ana, doma na trgu maršala Tita, članica ASIZ, ki je v osmih urah očistila 200 komadov zidne opeke. Naše žene so sklenile, da bodo pomagale tudi kmetovalcem. Tako se je nekaj tovaršice iz Platševce ulice zbralo skupaj ter šo očistilo veliko njivo od plevela.

Šempolaj

PROSVETNA PRIREDITEV

Društvo «Zarja v svobodi» je priredilo 18. t. m. kulturni dan s pevskimi točkami, deklatnaco in vesoligro «Idealna tačša». Prireditev je lepo uspela; igralci so pokazali, da bi se z vajo mogli lotiti tudi težje igre. Priporočamo dramske-mo odseku, naj tako nadaljuje, da nas bo kmalu zopet prijetno presentnil. Lep talent je pokazala pri recitaciji «Pesni matere treh partizansov Marjetka Gregič.

FIZKULTURA

Nagrade zmagovalcem na sezanskem ljudskem taboru

Preteklo nedeljo so ob udeležbi velikega števila športnikov mestnih kulturnih krožkov med odmorom turnirja kolarke «UCEF» v krožku «Tomas» razdelili nagrade izletniškim četam, ki so se udeležile hitre hoje, in kolesarjem, ki so se udele-

Sporočila in objave

Prireditve, predavanja in sestanki

PROSV. DRUŠTVO «I. CAN-KAR». SV. JAKOB. Igra «Tri sestres, ki je imela biti dane na Opčinah, odpade zaradi tehničnih ovir.

KULTURNI KROŽEK «KRALJICE». Danes in jutri ob 20. uri zabava kot navadno.

KULTURNI KROŽEK «RAUBER». Danes in jutri ob 19. uri zabava na prostem v ulici Cisterne-novce 66. Igral bo izvrstni orkester. Deluje tar.

VSEUČILSKI TRZASKI KRO-ZEK. Na pobudo tega krožka bo danes ob 20. uri predaval tov. Sab-ba v kulturnem krožku mladih delavcev v ulici Monfort 3 o temi: «Umčnost in svoboda, umetnost in politika». Vabljeno so profes-orji, vseučilščniki in srečajočeli.

KULTURNI KROŽEK «RINALDI». Nocoj ob 20.30 ples na prostem.

KULTURNI KROŽEK «RAUBER». Danes in jutri ob 19. uri zabava na prostem v ulici Cisterne-novce 66. Igral bo izvrstni orkester. Deluje tar.

VSEUČILSKI TRZASKI KRO-ZEK. Na pobudo tega krožka bo danes ob 20. uri predaval tov. Sab-ba v kulturnem krožku mladih delavcev v ulici Monfort 3 o temi: «Umčnost in svoboda, umetnost in politika». Vabljeno so profes-orji, vseučilščniki in srečajočeli.

Prehrana

Sopral sporoča, da je danes zadnji dan za sledoč delitve živil:

Samo v Trstu: zdrob (skup, od 1 do 4 let), izlapiholo mleko (skup, od 1 do 4 let), razredeno mleko (od 4 do 9 let), mleko v prahu (od 9 do 65 let).

Samo na deželni: koruzna moka (Grazed), riž.

Za mesto in deželo: sladkor, olje.

Ne bo mogoče nabaviti blaga z zaprednimi odrezki.

Razno

SOL ZA ŽIVINO IN UMETNA GNOJILA. Kmetijska zadruga (Consorzio Agrario) v Gorici ima zopet na razpolago sol za živino (ščič sol) v vseh svojih skladiščih v Gorici, Krmini, Gradski in Romansu. Prodaja je popolnoma prosta in ni več treba nakaznic orednih ali okrajnih statističnih uradov.

Obenem obvešča, da je nabavila večjo količino umetnih gnojil, apneni dušik (soliter) in superfosfat. Prodaja je prav tako prosta.

Izobjeno

Tov. Vida Pavlin je v ljubljanski bežigrski šoli izgubila modro volneno obleko in vsoto denarja. Prosimo, naj najditelj počje te predmete na upravo «Primorskega dnevnika». Tovaršica se je udeležila fizikulture zletja v Ljubljani.

Najdeno

Blizu ladjedelnice Sv. Marka so našli listino s precejšnjo vsoto denarja. Lastnik jo lahko dobi pri tovarniškem odboru ladjedelnice Sv. Marka.

leleti in fizikulture prireditve

TELOVADNA AKADEMIJA V DIVACI. Danes 29. t. m. priredi fizikulture odsek Prosvetnega društva telovadno akademijo ob re-

Vsemu svetu v vednost! Taka je resnica!

Zopet ugotavljamo, da se je pri-petila naši vasi krivica. Italijan-skim šovinistom ni dovolj, da so porušili in pogabili našo vas, da so nas odvzeli v preganstvo, leker smo pretrpeli nadošlečke muke. Sedaj so se nas lotili bliatvi pred svetom, da napadamo in pobijamo celo naše zavezništvo. Tako je «Il Gazzettino» dne 9. t. m. pisal, da so bili napadeni in ubiti v Rihemberku s ameriški vojniki in da vsi vojniki zaradi tega bili pet dni zaprti v vojašnici.

Mislimo, da bolj nesramnih in podlih laži si ne more izmisliti niti najhujši sovražnik. Samo od peklenskih strasti prežeti izkorišča-valci in tlačitelji našega naroda lahko kaj takega pišejo in širijo v javnost.

Mi vabimo vse resnično ljube ljudi, naj pridejo v Rihemberk in naj se na lastne oči prepričajo, ali je to res. Vprašajo naj angleške vo-jake, ki so tukaj nastanjeni (ne ameriške, ker teh ni bilo nikdar pri nas), ali imajo kakšno pridobo proti nam odkar so tu.

Videli boste štrleče ojašane sivo, blede in temne obraze prebivalstva. Vse to je delo tistih, ki nam sedaj bližajo pred svetom in abstraktno življenje, da bi nam še nadalje škodovali.

Mi pa ne bomo in ne dopuščamo, da se nas po krivicah obtožuje nepravilnega početja. Zato objavljamo ta članek in dajemo v vednost vseh, da so Rihemberčani, kakor vse ostalo ljudstvo iz južne krajinne pošteni in hočejo posteno živeti.

V imenu prebivalstva Rihemberka (sledje podpisal)

Delodajalci v Pulju so propadli s svojo stavko "v obrambo italijanstva,"

Pulj, 28. — Stavka, ki so jo orga-nizirali delodajalci, se je popolnoma izjalovila, kljub temu da so jo pod-pirale fašistične tolpe, ki so vsa dan krožile po mestu in silile lastnike trgovin, naj trgovine zapro. Pri tem so seveda najprej — to je pač njih-ovo poklic — razbijali in uničevali izlozene predmete. Vse drugače pa so naleteli v tovarnah in večjih podjetjih, kjer se jim ni posreželo ustrahovati zaposlenih delavcev.

Tako je bilo na primer pri «Ge-nio Marina» od 326 delavcev nav-zošč 308, v «Opificio» so bili nav-zošč vsi, enako v cementarni. Tudi st izostala samo dva delavca. Kjer pristaniški delavci so se vsi zgra-sili na delo.

Sovinstične tolpe so dvakrat na-padle sedež SIAU-a. Okrog 5. ure zjutraj je našel Italijanski šovinist, oborožen z gorjako, prišel v prostoro SIAU-ja. Ko pa so ga odkrili, je navzočim tovarišem izjavil, da ne odobrava zadržanja svojih ekama-rodov». V dokaz tega je pljunil na svojo trikoloro, ki jo je imel okrog vratu.

Včeraj je bil odstotek delavcev, ki so se javili na delo še mnogo večji, kot predvčeršnjem. V sredi-m mesta so krožile fašistične tol-pe, da so se delodajalci silno osmašili.

Tako so torej njihove manifesta-cije «italijanstva». Kakor vse do-se danje njihove manifestacije, je tudi ta imela cilje fašistični značaj. Demokratiko ljudstvo je po po-novno pokazalo svojo odločno voljo po uničenju fašizma, kar bo seveda mogoče šele takrat, ko bo vohodu. Tiskarno so branili delavci, vsi nameščeni in uredniški lista,

Delodajalci v Pulju so propadli s svojo stavko "v obrambo italijanstva,"

Pulj, 28. — Stavka, ki so jo orga-nizirali delodajalci, se je popolnoma izjalovila, kljub temu da so jo pod-pirale fašistične tolpe, ki so vsa dan krožile po mestu in silile lastnike trgovin, naj trgovine zapro. Pri tem so seveda najprej — to je pač njih-ovo poklic — razbijali in uničevali izlozene predmete. Vse drugače pa so naleteli v tovarnah in večjih podjetjih, kjer se jim ni posreželo ustrahovati zaposlenih delavcev.

Tako je bilo na primer pri «Ge-nio Marina» od 326 delavcev nav-zošč 308, v «Opificio» so bili nav-zošč vsi, enako v cementarni. Tudi st izostala samo dva delavca. Kjer pristaniški delavci so se vsi zgra-sili na delo.

Sovinstične tolpe so dvakrat na-padle sedež SIAU-a. Okrog 5. ure zjutraj je našel Italijanski šovinist, oborožen z gorjako, prišel v prostoro SIAU-ja. Ko pa so ga odkrili, je navzočim tovarišem izjavil, da ne odobrava zadržanja svojih ekama-rodov». V dokaz tega je pljunil na svojo trikoloro, ki jo je imel okrog vratu.

Včeraj je bil odstotek delavcev, ki so se javili na delo še mnogo večji, kot predvčeršnjem. V sredi-m mesta so krožile fašistične tol-pe, da so se delodajalci silno osmašili.

Tako so torej njihove manifesta-cije «italijanstva». Kakor vse do-se danje njihove manifestacije, je tudi ta imela cilje fašistični značaj. Demokratiko ljudstvo je po po-novno pokazalo svojo odločno voljo po uničenju fašizma, kar bo seveda mogoče šele takrat, ko bo vohodu. Tiskarno so branili delavci, vsi nameščeni in uredniški lista,

Slovensko narodno gledališče za Trst in Primorje

bo pred zaključkom gledališke sezone v Slov. Primorju gostoval Surokovo glasbeno komedijo «Pesem s ceste» v slededih krajih:

Danes 29. t. m. ob 21. uri v Opertem Seiu, 30. t. m. ob 16. uri na Opčinah.

Z Borovim «Razgranc» v soboto, na Petrovo, 29. t. m. ob 17. uri v Smurjah pri Kopru na prostem, v nedeljo 30. t. m. ob 20. uri v Skofijah II. na prostem.

MLADINA KULTURNEGA KROŽKA «RINALDI» priredi danes ob 20. uri predstavo «Cine del mare»

Izkupilec gre v korist mladinske udarniške brigade «PINKO TOMAŽIČ», ki od-potuje 1. julija v Jugoslavijo, na gradnjo mladinske proge Brčko-Banoviči.

Veliki pevski koncert v Gabrovici pri Komnu

Prosvetno društvo «Ljubov v Gabrovici pri Komnu» je organiziralo za danes 29. t. m. ob 14. uri veliko kulturno prireditev.

Na sporedu je velik pevski koncert, na katerem bo nastopilo 14 pevskih zborov, ki bodo peli po-samezni in tudi skupno. Sledila bo tombola. (Prvi dobitek 6.000 lir, drugi 2.000 lir). V odmorih bo igral orkester iz Komna.

Dobra srca

Ob priliki godu tov. Pavla daruje DK 1000 (tisoc) lir za Dijaško Matico.

All naj ljudstvo stavka proti svojim interesom

Delodajalci v Pulju so propadli s svojo stavko "v obrambo italijanstva,"

Pulj, 28. — Stavka, ki so jo orga-nizirali delodajalci, se je popolnoma izjalovila, kljub temu da so jo pod-pirale fašistične tolpe, ki so vsa dan krožile po mestu in silile lastnike trgovin, naj trgovine zapro. Pri tem so seveda najprej — to je pač njih-ovo poklic — razbijali in uničevali izlozene predmete. Vse drugače pa so naleteli v tovarnah in večjih podjetjih, kjer se jim ni posreželo ustrahovati zaposlenih delavcev.

Tako je bilo na primer pri «Ge-nio Marina» od 326 delavcev nav-zošč 308, v «Opificio» so bili nav-zošč vsi, enako v cementarni. Tudi st izostala samo dva delavca. Kjer pristaniški delavci so se vsi zgra-sili na delo.

Sovinstične tolpe so dvakrat na-padle sedež SIAU-a. Okrog 5. ure zjutraj je našel Italijanski šovinist, oborožen z gorjako, prišel v prostoro SIAU-ja. Ko pa so ga odkrili, je navzočim tovarišem izjavil, da ne odobrava zadržanja svojih ekama-rodov». V dokaz tega je pljunil na svojo trikoloro, ki jo je imel okrog vratu.

Včeraj je bil odstotek delavcev, ki so se javili na delo še mnogo večji, kot predvčeršnjem. V sredi-m mesta so krožile fašistične tol-pe, da so se delodajalci silno osmašili.

Tako so torej njihove manifesta-cije «italijanstva». Kakor vse do-se danje njihove manifestacije, je tudi ta imela cilje fašistični značaj. Demokratiko ljudstvo je po po-novno pokazalo svojo odločno voljo po uničenju fašizma, kar bo seveda mogoče šele takrat, ko bo vohodu. Tiskarno so branili delavci, vsi nameščeni in uredniški lista,

Proces proti našemu odgovornemu uredniku

Pri večeršnjem nadaljevanju razprave proti tov. Hreščaku je priča civilne policije Lehan F. izjavil, da so s Cadežem ravnali spodobno, zdravnik gorških zapovor dr. Alojz Delpin pa je izjavil, da pri Cadežu ni ugotovil nobenih očitnih psohod.

Nato je bil zaslišan obtožene-c tov. Dušan Hreščak. Izjavil je, da za časa objave članka sicer ni bil navzoč, da pa vzdržuje med člani svojega uredništva strogo discipli-no. O resničnosti vesti se morajo prej prepričati, preden jih objavijo. Urednik Stančič ga je ob prihodu obvestil, da je dobil za to vest noviči telefonsko potrdilo iz Gorice, preden jo je objavil. Na željo šefa tiskovnega urada AIS g. Har-rarja je poslal urednika Stančiča ponovno v Gorico, da pripelje Ča-deža, ki ga pa ni bilo več mogoče najti. Pač pa je goriska podružni-ca «Primorskega dnevnika» do-bavila z lastnoročnim podpisom o-premjeno izvirmo izjavo Srečka Ča-deža, ki jo je bil «Primorski dne-vnik» objavil in ki je povod te tož-be. Na vprašanje, ali misli tov. Hreščak, da je uredništvo napra-vilo vse, kar je v njegovih močeh, da ugotovi resnico, je ta odgovoril z odločnim «da». V nadaljnji raz-pravi je predsednik sodišča polo-gil vse tožbe priobčene izjave Sreč-ka Čadeža, da bi bila mučenja in bičji za mučenje v prostorih britan-ske vojske, obramba pa je pola-gala največjo važnost na dejstvo, da tu ni lahkomiselnega priobče-vanja govoric (rumours), ampak objava podpisane izjave.

Zasliševanje prič

Naslednja zaslišana priča je bil urednik tov. Stančič, ki je dal pro-bični inkriminirano izjavo. Foudar-jal je, da se je pred objavo te ve-sti telefonično prepričal pri naši gorški policijski, ki mu je potrdi-la resničnost izjave in mu zagoto-vila, da poseduje podpisani origi-nali. Vse nadaljnje tožbejeje ne-vedbe je izvršil le na izrečno željo g. Harrarja, ker mu je zadostoval-a izjava dopisnice. V nadaljnji raz-pravljanju je pojasnil, zakaj se je zadovoljil s tem zagotovilom. Do-pisniki «Primorskega dnevnika» so osebno odgovorni za točnost svojih poročil in jih smejo pošiljati za-zadostni dokazila za njih resnič-nost. Ponovno zagotovilo dopisnice je zato moglo zadovoljiti tov. Sta-nčiču, ki je pred objavo prijavil vse točne osebne podatke o osebi, ki je napisala omenjeno izjavo.

Pasja steklina

Higienski občinski urad nam spo-roča:

Opozarjamo prebivalstvo, zlasti pa lastnike, psov, da so morajo na-tatno ravnati po določilih in na-podvilh za preprečevanje razširja-nja pasje stekline, ki jo je še zme-rno opaziti v tej občini. Zlasti je strogo prepovedano pustiti pse brez vrvice. V javnih lokalih in po uli-kah jih je treba voditi na vrvi in jim nadeti nagobčnik.

Prehrana

Sopral sporoča, da je danes zadnji dan za sledoč delitve živil:

Samo v Trstu: zdrob (skup, od 1 do 4 let), izlapiholo mleko (skup, od 1 do 4 let), razredeno mleko (od 4 do 9 let), mleko v prahu (od 9 do 65 let).

Samo na deželni: koruzna moka (Grazed), riž.

Za mesto in deželo: sladkor, olje.

Ne bo mogoče nabaviti blaga z zaprednimi odrezki.

KINOPREDSTAVE

NAZIONALE. 15: «Veseljaki» - S. Tracy, H. Lamarr.

FINENICE. 21: «Nepotip» - opereta Fr. Lehárja.

SUPERKINEMA. 14.30: «Vihar ob zori» - P. Muni.

FILODRAMMATICO. 14.30: «Pri-cas» - R. Lupi, M. Bertl.

ITALIA. 14: «Izaa floc» - G. Ro-gers, F. Astaire.

ALABARDA. 14.30: «Nana».

IMPERO. 14.30: «Naspolnjeni kav-ir» - A. Lunie, L. Loder.

VIALE. 14.30: «Zgodaj se zapre-s» - N. D'oro.

MARE. ob 20. predstava kultur-nega krožka «Rinaldi».

MASSIMO. 15: «Poslednji polet» - C. Morris, W. Bourne.

GARIBALDI. 15: «Doživlja v Grand Hotelu» - M. Parelly, J. Fischer.

NOVO CINE. 14.30: «Poslednja vrnica».

ARMONIA. 14.30: «Neuma devič-ica» - V. Francan, A. Duceau.

ODEON. 14.45: «Družina Julijana, SAVONA. 15: «Sedem zaljubljenih deklet» - K. Grayson.

MARCONI. 15: «Zgubljena žena» - opereta.

AZZURRO. 15: «Skrivnost Ran-cha» - K. Maynard.

RADIO. 14.30: «Znanski zapov» - V. Romanec, G. Fiamati.

CENTRALE. 14: «Volkove stolp-nje» - K. Maynard.

KINO PR. DOM NABREZINA: danes ob 21. uri in jutri ob 18. in 21. uri: «Brez obraz» (Senzu volto).

Proces proti našemu odgovornemu uredniku

Pri večeršnjem nadaljevanju razprave proti tov. Hreščaku je priča civilne policije Lehan F. izjavil, da so s Cadežem ravnali spodobno, zdravnik gorških zapovor dr. Alojz Delpin pa je izjavil, da pri Cadežu ni ugotovil nobenih očitnih psohod.

Nato je bil zaslišan obtožene-c tov. Dušan Hreščak. Izjavil je, da za časa objave članka sicer ni bil navzoč, da pa vzdržuje med člani svojega uredništva strogo discipli-no. O resničnosti vesti se morajo prej prepričati, preden jih objavijo. Urednik Stančič ga je ob prihodu obvestil, da je dobil za to vest noviči telefonsko potrdilo iz Gorice, preden jo je objavil. Na željo šefa tiskovnega urada AIS g. Har-rarja je poslal urednika Stančiča ponovno v Gorico, da pripelje Ča-deža, ki ga pa ni bilo več mogoče najti. Pač pa je goriska podružni-ca «Primorskega dnevnika» do-bavila z lastnoročnim podpisom o-premjeno izvirmo izjavo Srečka Ča-deža, ki jo je bil «Primorski dne-vnik» objavil in ki je povod te tož-be. Na vprašanje, ali misli tov. Hreščak, da je uredništvo napra-vilo vse, kar je v njegovih močeh, da ugotovi resnico, je ta odgovoril z odločnim «da». V nadaljnji raz-pravi je predsednik sodišča polo-gil vse tožbe priobčene izjave Sreč-ka Čadeža, da bi bila mučenja in bičji za mučenje v prostorih britan-ske vojske, obramba pa je pola-gala največjo važnost na dejstvo, da tu ni lahkomiselnega priobče-vanja govoric (rumours), ampak objava podpisane izjave.

Zasliševanje prič

Naslednja zaslišana priča je bil urednik tov. Stančič, ki je dal pro-bični inkriminirano izjavo. Foudar-jal je, da se je pred objavo te ve-sti telefonično prepričal pri naši gorški policijski, ki mu je potrdi-la resničnost izjave in mu zagoto-vila, da poseduje podpisani origi-nali. Vse nadaljnje tožbejeje ne-vedbe je izvršil le na izrečno željo g. Harrarja, ker mu je zadostoval-a izjava dopisnice. V nadaljnji raz-pravljanju je pojasnil, zakaj se je zadovoljil s tem zagotovilom. Do-pisniki «Primorskega dnevnika» so osebno odgovorni za točnost svojih poročil in jih smejo pošiljati za-zadostni dokazila za njih resnič-nost. Ponovno zagotovilo dopisnice je zato moglo zadovoljiti tov. Sta-nčiču, ki je pred objavo prijavil vse točne osebne podatke o osebi, ki je napisala omenjeno izjavo.

Pasja steklina

Higienski občinski urad nam spo-roča:

Opozarjamo prebivalstvo, zlasti pa lastnike, psov, da so morajo na-tatno ravnati po določilih in na-podvilh za preprečevanje razširja-nja pasje stekline, ki jo je še zme-rno opaziti v tej občini. Zlasti je strogo prepovedano pustiti pse brez vrvice. V javnih lokalih in po uli-kah jih je treba voditi na vrvi in jim nadeti nagobčnik.

Prehrana

Sopral sporoča, da je danes zadnji dan za sledoč delitve živil:

Samo v Trstu: zdrob (skup, od 1 do 4 let), izlapiholo mleko (skup, od 1 do 4 let), razredeno mleko (od 4 do 9 let), mleko v prahu (od 9 do 65 let).

Samo na deželni: koruzna moka (Grazed), riž.

Za mesto in deželo: sladkor, olje.

Ne bo mogoče nabaviti blaga z zaprednimi odrezki.

KINOPREDSTAVE

NAZIONALE. 15: «Veseljaki» - S. Tracy, H. Lamarr.

FINENICE. 21: «Nepotip» - opereta Fr. Lehárja.

SUPERKINEMA. 14.30: «Vihar ob zori» - P. Muni.

FILODRAMMATICO. 14.30: «Pri-cas» - R. Lupi, M. Bertl.

ITALIA. 14: «Izaa floc» - G. Ro-gers, F. Astaire.

ALABARDA. 14.30: «Nana».

IMPERO. 14.30: «Naspolnjeni kav-ir» - A. Lunie, L. Loder.

VIALE. 14.30: «Zgodaj se zapre-s» - N. D'oro.

MARE. ob 20. predstava kultur-nega krožka «Rinaldi».

MASSIMO. 15: «Poslednji polet» - C. Morris, W. Bourne.

GARIBALDI. 15: «Doživlja v Grand Hotelu» - M. Parelly, J. Fischer.

NOVO CINE. 14.30: «Poslednja vrnica».

ARMONIA. 14.30: «Neuma devič-ica» - V. Francan, A. Duceau.

ODEON. 14.45: «Družina Julijana, SAVONA. 15: «Sedem zaljubljenih deklet» - K. Grayson.

MARCONI. 15: «Zgubljena žena» - opereta.

AZZURRO. 15: «Skrivnost Ran-cha» - K. Maynard.

RADIO. 14.30: «Znanski zapov» - V. Romanec, G. Fiamati.

CENTRALE. 14: «Volkove stolp-nje» - K. Maynard.

KINO PR. DOM NABREZINA: danes ob 21. uri in jutri